

Vergaderjaar 2007–2008

31 200

Nota over de toestand van 's Rijks financiën

31 205

**Wijziging van enkele belastingwetten
(Belastingplan 2008)**

B

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 23 november 2007

De vaste commissie voor Financiën¹ heeft de minister en de staatssecretaris van Financiën ter voorbereiding van de Algemene Financiële Beschouwingen en de behandeling van het Belastingplan 2008 enkele vragen voorgelegd. Bij brief van 20 november 2007 werden deze vragen door de minister, mede namens de staatssecretaris, beantwoord.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de commissie,
Janssen

¹ Samenstelling: Van den Berg (SGP), Bemelmans-Videc (CDA), Terpstra (CDA) Ten Hoeve (OSF), Kox (SP), Vedder-Wubben (CDA), Biermans (VVD), Essers (CDA), voorzitter, Noten (PvdA), Sylvester (PvdA), Schouw (D66), Van Driel (PvdA), Doek (CDA), Leijnse (PvdA), Peters (SP), De Boer (CU), vice-voorzitter, Reuten (SP), Hofstra (VVD), Asscher (VVD), Laurier (GL), Hermans (VVD), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Elzinga (SP) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

Vragen van de vaste commissie voor Financiën

In de vaste commissie voor Financiën bestaat bij de leden van de **SP**-fractie behoefte de minister en de staatssecretaris van Financiën ter voorbereiding van de Algemene Financiële Beschouwingen (en de behandeling van het Belastingplan 2008) de onderstaande vragen voor te leggen.

I. Nota over de toestand van 's rijks financiën en de begroting 2008¹

De «pijlers» in verhouding tot de Bruto Collectieve Uitgaven

1. Miljoenennota (MN) Tabel 3.2.8 (blz. 51) geeft de gemiddelde procentuele reële groei van de netto uitgaven «per pijler» over 2008–2011. De totale groei 2008–2011 is geraamd op (ongeveer) $4 \times 2\frac{3}{4}\% = 11\%$. Uitgangspunt van de MN is een geraamde trendmatige groei van 2% per jaar (zie MN:64 en 103). Cumulatief voor 2008–11 is dit ongeveer 8%.

Welke categorieën van de collectieve uitgaven vallen (derhalve) buiten de zes pijlers (categorieën die derhalve een lagere groei dan 2% zouden moeten vertonen)?²

Indien en voor zover alle uitgaven op een of andere manier binnen de zes pijlers vallen (wat dan expliciet gezegd had mogen worden), impliceert een en ander dan een geraamde groei van de Bruto Collectieve Uitgaven van 46,4% BBP in 2007 (MEV: 169) tot ongeveer 48% BBP in 2011?

Kaasschaafbezuinigingen?

2. MN:51 stelt: «Verder wordt de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord opgehoogd, wordt in 2008 de loon- en prijsbijstelling, die departementen compenseert voor gestegen lonen en prijzen, niet volledig uitgekeerd en wordt er extra bespaard door de efficiëntietaakstelling bij de Rijksdienst ook gevolgen te laten hebben op de materiële uitgaven van de departementen, agentschappen en ZBO's». Kan de minister verduidelijken of uit deze passage moet worden opgemaakt dat voor deze bezuinigingen («taakstellingen») de zogenaamde kaasschaafmethode wordt gehanteerd? (Zo ja, dan volstaat het korte antwoord «ja».)

De systematiek van de zorgsector binnen de collectieve sector

3. De zorgsector wordt in de begroting als deel van de collectieve sector beschouwd. Kan de minister bevestigen dat de achterliggende systematiek van de verhouding tussen beide sectoren zo is dat (a) de overheid (direct of indirect) inkoper is van zorg en dat (b) het innen van de middelen (als het ware) uitbesteed wordt aan verzekeraars?

Reële uitgavenkaders en discrepantie met de MEV

4. MN Tabel 3.4.1 (blz. 63) geeft de reële uitgavenkaders 2008–2011. Op basis van kolom 1 van deze tabel (2007–2008) kan de groei van het totaal (3,6%) en van RBG (8,5%), SZA (– 5,5%) en BKZ (4,8%) worden berekend. Hoe zijn de relatief omvangrijke discrepanties met de CPB-cijfers (MEV, Bijlage A9) te verklaren? (Bijvoorbeeld voor het totaal 3,6% MN tegenover 1½% MEV.) Is het kader «zorg» gecorrigeerd? Zijn alle discrepanties terug te voeren tot het gestelde in de laatste alinea van MN: 63?

5. Het ministerie en het CPB hebben uiteraard ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Ware het niettemin toch niet beter als deze en dergelijke discrepanties (er zijn er vele) zouden worden toegelicht in voetnoten alsmede in een systematische bijlage? (Het maken van zo'n bijlage neemt tijd; nog meer tijd neemt het (maatschappelijk) als parle-

¹ De volgende afkortingen worden gebruikt: MN = Miljoenennota 2008; MEV = CPB, *Macro Economische Verkenning 2008*. MN: 103 (enz.) verwijst naar de bladzijde.

² De tekst van MN hfd. 3 suggereert meermaals dat overdrachten onder de pijlers vallen. Waar bijvoorbeeld boetes besproken worden (MN: 50) wordt gesuggereerd dat het ook om de niet-belastingmiddelen, dus om de Bruto Collectieve Uitgaven gaat.

mentsleden, journalisten, wetenschappers, studenten en andere belangstellenden steeds moeten zoeken, en soms gissen, naar de oorzaak van de verschillen.)

Trendmatige groei en «kunstmatig gecreëerde meevallers»

6. Op MN: 64 geeft de minister aan dat bij de begrotingsregels voortaan wordt uitgegaan van de «trendmatige economische groei». Wat bedoelt de minister met de passage: «De druk om lopende het jaar extra uitgaven te financieren door (kunstmatig gecreëerde) meevallers verdwijnt»? Kan hij feitelijke voorbeelden uit het verleden geven van «kunstmatig gecreëerde meevallers»? Waarom zou de druk bij 2% trendmatige groei in plaats van een andere procentuele norm (1½% of 2½%) minder zijn? Gaat het niet in beide gevallen om een begrotingsnorm?
7. Zijn er vaste regels – dat wil zeggen een vaste specifieke *toepassing* van statistische regels – voor de bepaling van de trendmatige groei? Aannemende dat de data, en de behoorlijke statistische bijstelling van de data naarmate gegevens beschikbaar komen, van invloed zijn op de berekende trend (we hebben het immers niet over een constante) zal er zeer waarschijnlijk voordurend (jaarlijks) een lichte wijziging van de trend zijn¹. Wordt deze jaarlijks verwerkt in de begrotingsopstelling? Zo ja, weten de departementen dan dat de term «vast» in «vaste kaders» een relatief begrip is? Zo nee, is het dan zo dat de trend aan het begin van een kabinetsperiode als het ware wordt vastgeprikt en kan de minister dan toch spreken (MN: 64) van «de best beschikbare raming voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie»?

Rente en begrotingsregels

8. MN: 65 en MN: 103 stellen dat eventuele meevallers in de rente-uitgaven zullen worden gebruikt voor schuldafbouw. Leiden rentetegenvallers tot schuldverhoging? Zo nee, hoe worden deze dan gefinancierd? Zo ja, waarom wordt op MN: 103 dan gesteld dat het buiten de kaders houden van de rente leidt tot «toekomstbestendigheid van de overheidsfinanciën»? Heeft de minister redenen om aan te nemen dat neerwaartse afwijkingen van de voorspelde rente structureel anders uitpakken dan opwaartse afwijkingen?

Hypotheekrenteaftrek

9. Hoe hoog is de geraamde hypotheekrenteaftrek 2007 en 2008? Is deze belastingsubsidie («belastinguitgave») ergens in de begroting te vinden? Zo ja, waar? Zo nee, waarom dit miljardenbedrag niet en een *relatief* onbenullige «giftenaftrek» van € 254 mln wel?

Korting op EU-afdracht

10. De MEV: 110 stelt dat Nederland vanaf 2007 € 1 mld korting krijgt op de afdracht aan de EU en dat deze in 2009 met terugwerkende kracht wordt verrekend. Hoe hard is deze afspraak? Is dit bedrag, c.q. zijn deze bedragen, in de begroting terug te vinden en zo ja, waar? Bestaat er in het begrotingsjargon zoiets als «voorzien meevallers»?

Koopkrachteffecten

11. Begrotingshoofdstuk 31 200 XV (SZW) geeft op bladzijde 26 een tabel (41.2) waarin koopkrachteffecten van het beleid staan opgesomd in termen van de procentuele koopkrachtverandering per standaard koopkrachtcategorie. De leden van de SP-fractie vragen de minister een uitbreiding van deze tabel te verstrekken met de volgende twee aanvullende kolommen: (1) het absolute bedrag in euro's dat uitgangspunt is voor de prognose 2008 (d.w.z. 2007, nominaal); (2) de prognose van de mutatie 2008 in euro's.

---

¹ Theoretisch gaat hier uiteraard om een structurele en niet om een conjuncturele wijziging. Maar omdat deze doorgaans niet aan de cijfers af te lezen valt, zal ook een bijzondere conjuncturele uitslag van invloed zijn op de trend.

12. Waarom is het nodig om in de MN Engelse termen te bezigen zoals: «*work-first* benadering» op blz. 27 (en, inconsistent, «*work first* benadering» op blz. 51)? Moeten betrokkenen het zo beter begrijpen? Moet het Engels minder hard klinken?
De betekenis van het Nederlandse woord «*box*» (veelvuldig in de MN, doch niet in de Begroting voor Jeugd en Gezin) zal de minister bekend zijn.

II. 31 200 Rijksbegroting 2008 31 205 Belastingplan 2008

Bij de volgende vragen gaat het tenzij anders is aangegeven in alle gevallen om nadere informatie over de jaren (a) 2005; (b) 2006 [vermoedelijke uitkomst]; (c) 2007 [raming]; (d) 2008 [begroting].

Wat zijn de gegevens voor ieder van de volgende rubrieken?

belastingsubsidie eigenwoningbezitters

1. Het totaal van de belastingaftrek voor hypotheekrente.
2. Het totaal van het huurwaardeforfait.
3. 1 en 2 gesaldeerd, zijnde het totaal van de netto «belastingsubsidie» voor eigenwoningbezitters.
4. De verdeling van het saldo sub 3 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciel) tevens het gemiddelde inkomen.

belastingsubsidie huurders

5. Het totaal van de belastingsubsidie aan huurders (aftrek c.q. toeslag).
6. De verdeling van het bedrag sub 5 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciel) tevens het gemiddelde inkomen.

belastingsubsidie pensioenvoorzieningen

7. Het totaal van de belastingaftrek pensioenvoorzieningen.
8. De verdeling van het bedrag sub 7 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciel) tevens het gemiddelde inkomen.
9. De vermoedelijke netto belastingsubsidie m.b.t. pensioenvoorzieningen in het licht van de betreffende toekomstige belastingen bij uitkering van de pensioenen – daarbij rekening houdende met een rekenrente over de periode van de belastingaftrek tot de uitkering. (Hier volstaat één uitgangsjaar, bijvoorbeeld 2006.)
10. De verdeling van het bedrag sub 9 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciel) tevens het gemiddelde huidige inkomen.

Voor zover exacte cijfers ontbreken, volstaan schattingen.

De voorzitter van de commissie,
Essers

De griffier van de commissie,
Janssen

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2007

Hierbij stuur ik u, mede namens de staatssecretaris, de antwoorden op de kamervragen die zijn gesteld door de vaste commissie voor Financiën ter voorbereiding op de Algemene Financiële Beschouwingen en de behandeling van het Belastingplan 2008 in uw Kamer.

De minister van Financiën,
W. Bos

I. Nota over de toestand van 's rijks financiën en de begroting 2008

Vraag 1

Miljoenennota (MN) Tabel 3.2.8 (blz. 51) geeft de gemiddelde procentuele reële groei van de netto uitgaven «per pijler» over 2008–2011. De totale groei 2008–2011 is geraamd op (ongeveer) $4 \times 2\frac{3}{4}\% = 11\%$. Uitgangspunt van de MN is een geraamde trendmatige groei van 2% per jaar (zie MN:64 en 103). Cumulatief voor 2008–11 is dit ongeveer 8%.

Welke categorieën van de collectieve uitgaven vallen (derhalve) buiten de zes pijlers (categorieën die derhalve een lagere groei dan 2% zouden moeten vertonen)?¹

Indien en voorzover alle uitgaven op een of andere manier binnen de zes pijlers vallen (wat dan expliciet gezegd had mogen worden), impliceert een en ander dan een geraamde groei van de Bruto Collectieve Uitgaven van 46,4% BBP in 2007 (MEV: 169) tot ongeveer 48% BBP in 2011?

Antwoord

Het budgettaire beeld in de Miljoenennota is gebaseerd op CPB-ramingen van de economische ontwikkeling: een trendmatige groei van de economie met 2% per jaar. De groei van de economie houdt geen rechtstreeks en/of automatisch verband met de groei van de collectieve uitgaven (met uitzondering van het budget voor de ontwikkelingssamenwerking).

Bij de uitgaven zijn verschillende definities en opstellingen mogelijk. Afhankelijk van invalshoek en doelgroep kan onder andere worden gekeken naar bruto rijksuitgaven (= de uitgaven van de vakministeries), netto rijksuitgaven (= uitgaven van vakministeries verminderd met de niet-belastingontvangsten), bruto collectieve uitgaven (= rijksuitgaven aangevuld met de uitgaven van de sociale fondsen in de zorg en de sociale zekerheid en de lokale overheden) en uitgaven onder de uitgavenkaders (= netto-rijksuitgaven aangevuld met zorguitgaven en de sociale zekerheid, maar exclusief uitgaven die niet-relevant zijn bestempeld zoals rentelasten en FES-uitgaven). De afbakening van de uitgavenkaders is beleidsmatig het meest interessant omdat deze de budgettaire ruimte voor het kabinet bepaalt. De door het CPB gehanteerde afbakening van de bruto collectieve uitgaven heeft vooral een economische invalshoek en wordt gebruikt om de omvang van de collectieve sector weer te geven (ook in internationale vergelijking).

Bij de presentatie van de pijlers is aangesloten bij de afbakening van de uitgavenkaders. Dat betekent dat de ontwikkeling van bijvoorbeeld de rentelasten niet zichtbaar is in de gepresenteerde groei van de pijlers met $2\frac{3}{4}\%$ per jaar. Alle overige uitgaven zijn wel toegedeeld aan de pijlers. Uiteraard zijn er uitgaven die sneller stijgen dan het gemiddelde van $2\frac{3}{4}\%$ en uitgaven die minder snel stijgen of zelfs dalen.

De Bruto Collectieve Uitgavenquote stijgt overigens volgens het CPB van 46,4%BBP in 2007 tot 46,5% BBP in 2011 (zie CPB-document 151, Actualisatie Economische Verkenning 2008–2011, blz 24). Bij deze uitgavenquote speelt ook de reële en nominale ontwikkeling van het BBP een rol, evenals de prijsontwikkeling van de collectieve uitgaven welke in bovenstaande reële groeicijfers buiten beschouwing was gelaten.

Vraag 2

MN:51 stelt: «Verder wordt de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord opgehoogd, wordt in 2008 de loon- en prijsbijstelling, die departementen compenseert voor gestegen lonen en prijzen, niet volledig uitgekeerd en wordt er extra bespaard door de efficiencytaakstelling bij de Rijksdienst ook gevolgen te laten hebben op de materiele uitgaven van de departementen, agentschappen en ZBO's». Kan de minister aangeven of uit deze

¹ De tekst van MN hfd. 3 suggereert meermaals dat overdrachten onder de pijlers vallen. Waar bijvoorbeeld boetes besproken worden (MN: 50) wordt gesuggereerd dat het ook om de niet-belastingmiddelen, dus om de Bruto Collectieve Uitgaven gaat.

passage moet worden opgemaakt dat voor deze bezuinigingen («taakstellingen») de zogenaamde kaasschaafmethode wordt gehanteerd? (Zo ja, dan volstaat het korte antwoord «ja».)

Antwoord

Bij deze taakstellingen wordt niet de zogenaamde «kaasschaafmethode» gehanteerd, in die zin dat departementen niet allemaal een gelijke of proportionele bijdrage leveren aan de taakstellingen.

Voor het bepalen van de grondslag voor de subsidietaakstelling, zijn de subsidies en inkomensoverdrachten die het Rijk verleent op basis van de economische classificatie van het CBS, als uitgangspunt genomen. Hierop zijn vervolgens enkele uitzonderingen gemaakt (o.a. voor zelfstandige beleidsterreinen en specifieke inkomensoverdrachten). Dit verschilt per departement, waardoor de bijdrage per departement aan de taakstelling verschilt.

Bij de efficiencytaakstelling alsmede de aanvullende taakstelling op materieel is de «Foto van de Rijksdienst» (inclusief ZBO's) als uitgangspunt genomen. De foto kent een onderverdeling naar kennis/beleid, staf/ondersteuning, inspectie/toezicht en uitvoering. Voor iedere kolom wordt een ander taakstellingspercentage gehanteerd. Zo wordt er fors ingezet op vermindering van de beleidsdrukke en toezichtslast door een taakstelling van 20% op deze kolommen. Door keuzes te maken in de bedrijfsvoering, beter gebruik van technologie en samenwerking is gekozen voor een taakstellingpercentage van 25% voor de kolom staf/ondersteuning. Gezien het belang van de uitvoering is deze ontzien met een taakstellingpercentage van 10%. Aanvullend is bij alle kolommen 8% korting opgelegd als taakstelling op de materieeluitgaven. Deze materieeltaakstelling moet door de departementen voor een deel worden ingevuld op het gebied van communicatie en voorlichting. De efficiencytaakstelling, inclusief de aanvullende taakstelling op materieel, is dus gedifferentieerd en derhalve is geen sprake van een «kaasschaaf».

Voor wat betreft de loon- en prijsbijstelling is ervoor gekozen deze niet uit te keren in 2008. Dit zou dus in principe een taakstelling zijn die volgens de «kaasschaafmethode» is vormgegeven. Echter, in de praktijk dragen niet alle departementen evenveel bij, aangezien er enkele uitzonderingen zijn gemaakt (voor Defensie, het Infrastructuurfonds, OCW, Justitie en BZK).

Vraag 3

De zorgsector wordt in de begroting als deel van de collectieve sector beschouwd. Kan de minister beamen dat de achterliggende systematiek van de verhouding tussen beide sectoren zo is dat (a) de overheid (direct of indirect) inkoper is van zorg en dat (b) het innen van de middelen (als het ware) uitbesteed wordt aan de verzekeraars?

Antwoord

De overheid koopt geen zorg in; niet direct of indirect. Inkoop van curatieve zorg geschiedt door de zorgverzekeraars ten behoeve van de zorggebruikers. In de langdurige zorg wordt zorg ingekocht via zorgkantoren. Die zorgkantoren zijn gelieerd aan de zorgverzekeraars.

Het innen van de middelen voor curatieve zorg geschiedt gedeeltelijk door verzekeraars (de nominale premie) en gedeeltelijk door de overheid (de inkomensafhankelijke bijdrage). De middelen voor langdurige zorg worden volledig door de overheid geïnd, via de loonheffing waar de AWBZ-premie onderdeel van uitmaakt.

Zorg is onderdeel van de collectieve sector vanwege de verplichtende randvoorwaarden die de overheid oplegt. Deze randvoorwaarden worden opgelegd om de solidariteit tussen gezond en ziek en rijk en arm te waar-

borgen. Wettelijk is immers vastgelegd dat iedereen verplicht is zich te verzekeren en dus premie dient te betalen en dat verzekeraars iedereen die zich aanmeldt moeten accepteren. Daarnaast stelt de overheid de omvang van de aanspraken (in de Zvw het «basispakket») vast.

Vraag 4

MN Tabel 3.4.1 (blz. 63) geeft de reële uitgavenkaders 2008–2011. Op basis van kolom 1 van deze tabel (2007–2008) kan de groei van het totaal (3,6%) en van RBG (8,5%), (SZA – 5,5%) en BKZ (4,8%) worden berekend. Hoe zijn de relatief omvangrijke discrepanties met de CPB-cijfers (MEV, Bijlage A9) te verklaren? (Bijvoorbeeld voor het totaal 3,6% MN tegenover 1½% MEV). Is het kader «zorg» gecorrigeerd? Zijn alle discrepanties terug te voeren tot het gestelde in de laatste alinea van MN:63?

Antwoord

Het kabinet heeft de uitgavenkaders vastgesteld op het niveau van de uitgavenramingen zoals deze zijn opgenomen in de Miljoenennota 2008. De reële groei volgens deze definitie is inderdaad 3,6%. De CPB-ramingen van de uitgaven volgens dezelfde definitie wijken hier nauwelijks van af. Ramings-verschillen bij de uitgaven verklaren ongeveer ¼% groei. Belangrijkere verklaringen voor het verschil met de 1½% in de MEV zijn definitietechnisch van aard.

Het CPB presenteert in bijlage A9 van de MEV een *volumemutatie* van de bruto collectieve uitgaven van 1½%. Dat is iets anders dan de *reële* groei van de bruto collectieve uitgaven waar nog de relatieve prijsontwikkeling van de collectieve uitgaven ten opzichte van de prijsontwikkeling van het BBP bij dient te worden opgeteld. Uit dezelfde bijlage A9 valt af te leiden dat de prijsmutatie van de bruto collectieve uitgaven van 3¼% flink hoger is dan de prijsmutatie van het BBP (2%). De reële groei van de bruto collectieve uitgaven 2008 volgens de MEV is dan 2¾%.

De laatste alinea van blz. 63 geeft vervolgens inderdaad het resterende deel van de verklaring. De nieuwe afbakening van de uitgavenkaders gaat gepaard met schokken die de analyse van de ontwikkeling tussen 2007 en 2008 van de afzonderlijke kaders vertroebelen. Daarnaast zijn de rentelasten buiten het kader geplaatst terwijl ze nog wel onderdeel zijn van het CPB-cijfer, dat daarentegen de niet-belastingmiddelen buiten beschouwing laat welke wel onder de netto-uitgavenkaders vallen.

Vraag 5

Het ministerie en het CPB hebben uiteraard ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Ware het niettemin toch niet beter als deze en dergelijke discrepanties (er zijn er vele) zouden worden toegelicht in voetnoten alsmede in een systematische bijlage? (Het maken van zo'n bijlage neemt tijd; nog meer tijd neemt het (maatschappelijk) als parlementsleden, journalisten, wetenschappers, studenten en andere belangstellenden steeds moeten zoeken, en soms gissen, naar de oorzaak van de verschillen.)

Antwoord

Inderdaad is het lastig discussie te voeren over de begroting en het begrotingsbeleid als begrippen en cijfers niet op elkaar aansluiten. Dit kan het gevolg zijn van (a) verschillen in ramingen volgens dezelfde definitie (het CPB raamt vanuit de eigen verantwoordelijkheid een ander begrotingssaldo voor de lokale overheden dan het kabinet), van (b) verschillende interpretaties van dezelfde definities (deze gaan altijd vergezeld van voetnoten), van (c) introductie van nieuwe begrippen (de Studiegroep Begrotingsruimte poogt eens in de vier jaar te uniformeren), en (d) – om eerlijk en volledig te zijn – als appels met peren worden vergeleken (de uitgavenkaders kennen nu eenmaal een andere afbakening dan de bruto collectieve uitgaven, zie ook antwoord op vraag 1). De Miljoenennota bevat een lijst van gebruikte termen en hun betekenis. Op de website van

het CPB is eveneens informatie over definities en begrippen voorhanden. Precieze cijfermatige aansluiting tussen de verschillende begrippen behoort niet tot de standaard opstellingen. Het kabinet hanteert de lijn dat verschillen met CPB ramingen desgevraagd altijd snel en adequaat worden toegelicht, maar niet in de Miljoenennota zelf worden gepresenteerd. Het is tijds technisch niet mogelijk in de Miljoenennota zelf een bijlage op te nemen waarin alle discrepanties volledig zijn uitgezocht en toegelicht, omdat de Miljoenennota en de MEV op hetzelfde moment uitkomen.

Vraag 6

Op MN:64 geeft de minister aan dat bij de begrotingsregels voortaan wordt uitgegaan van de «trendmatige economische groei». Wat bedoelt de minister met de passage: «De druk om lopende het jaar extra uitgaven te financieren door (kunstmatig gecreëerde) meevallers verdwijnt»? Kan hij feitelijke voorbeelden uit het verleden geven van «kunstmatig gecreëerde meevallers»? Waarom zou de druk bij 2% trendmatige groei in plaats van een andere procentuele norm (1½% of 2½%) minder zijn? Gaat het niet in beide gevallen om een begrotingsnorm?

Antwoord

Het rekenen met een bewust lagere groei leidt er toe dat er aan het begin van de kabinetsperiode minder speelruimte is in de afweging tussen uitgaven, ontvangsten en saldo. De raming van de belastinginkomsten is bewust lager, waardoor de kans op meevallers wordt vergroot. Aan de uitgavenkant houden volume-effecten (aantallen uitkeringen) en prijs-effecten (hoogte van de uitkeringen) elkaar ongeveer in evenwicht. In het verleden zijn er verschillende mee- en tegenvallerformules gehanteerd. Wanneer er tijdens de kabinetsperiode meevallers ontstonden aan de inkomstenkant (belastingmeevallers) werden deze toen nog voor een deel gebruikt voor extra lastenverlichting wat procycliciteit van het begrotingsbeleid in de hand werkte. Na afschaffing van de meevallerformule in 2003 kwamen de bewust gecreëerde meevallers in principe volledig ten gunste van het saldo, maar ontstond er nog steeds druk om deze meevallers in te zetten voor lastenverlichting. Dit leidde tot een jaarlijkse terugkerende onrust over of er wel of niet meevallers te melden waren en hoe deze aangewend konden worden.

De druk op de uitgaven of lastenverlichting ontstaat overigens niet bij een bepaalde procentuele groei, maar wanneer gerekend wordt met het bewust lagere groeiscenario van het CPB, in plaats van het gemiddelde groeiscenario.

Vraag 7

Zijn er vaste regels – dat wil zeggen een vaste specifieke toepassing van statistische regels – voor de bepaling van de trendmatige groei?

Aannemende dat de data, en de behoorlijke statistische bijstelling van de data naarmate gegevens beschikbaar komen, van invloed zijn op de berekende trend (we hebben het immers niet over een constante) zal er zeer waarschijnlijk voortdurend (jaarlijks) een lichte wijziging van de trend zijn¹.

Wordt deze jaarlijks verwerkt in de begrotingsopstelling?

Zo ja, weten de departementen dan dat de term «vast» in «vaste kaders» een relatief begrip is?

Zo nee, is het dan zo dat de trend aan het begin van een kabinetsperiode als het ware wordt vastgeprikt en kan de minister dan toch spreken (MN: 64) van «de best beschikbare raming voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie»?

---

¹ Theoretisch gaat hier uiteraard om een structurele en niet om een conjuncturele wijziging. Maar omdat deze doorgaans niet aan de cijfers af te lezen valt, zal ook een bijzondere conjuncturele uitslag van invloed zijn op de trend.

Antwoord

Het CPB is verantwoordelijk voor de groeiramingen van de Nederlandse economie. Voor de raming van de middellange termijn budgettaire ruimte wordt gebruik gemaakt van een macro-economisch model (het SAFFIER model). De ramingen worden toegelicht in de Middellange termijn verkenning en het CPB document «Boekhoudkundige berekening budgettaire ruimte». De kaders worden aan het begin van de kabinetsperiode vastgesteld op basis van de middellange termijn raming van het CPB. Dit is de op dat moment best beschikbare middellange termijn raming voor de Nederlandse economie. Gedurende de kabinetsperiode worden de kaders alleen nog aangepast aan de jaarlijkse inflatie (prijs van de nationale bestedingen). De departementen weten hoe de kaders worden opgesteld en hoe deze worden aangepast aan de jaarlijkse inflatie. Het trendmatige begrotingsbeleid beoogt een bestendig begrotingsbeleid waarbij bestuurlijke rust een belangrijk element is. Het meerjarig vaststellen van reële uitgavenkaders heeft juist als voordeel dat reageren op iedere bijstelling van de economische ontwikkeling overbodig wordt en is daarmee een belangrijk element van het trendmatige begrotingsbeleid.

Vraag 8

MN:65 en MN:103 stellen dat eventuele meevallers in de rente-uitgaven zullen worden gebruikt voor schuldafbouw. Leiden rentetegenvallers tot schuldverhoging? Zo nee, hoe worden deze dan gefinancierd? Zo ja, waarom wordt op MN: 103 dan gesteld dat het buiten de kaders houden van de rente leidt tot «toekomstbestendigheid van de overheidsfinanciën»? Heeft de minister redenen om aan te nemen dat neerwaartse afwijkingen van de voorspelde rente structureel anders uitpakken dan opwaartse afwijkingen?

Antwoord

Wanneer de rente-uitgaven zich onder het kader bevinden, dan leidt een vermindering van de rente-uitgaven ten opzichte van de veronderstellingen bij coalitieakkoord tot ruimte onder het kader. Het risico bestaat dan dat de meevaller in de rente-uitgaven wordt gebruikt voor uitgavenverhogingen die niet bijdragen aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën.

Dit kabinet heeft ervoor gekozen om de rente-uitgaven buiten de kaders te plaatsen. Meevallers in de rente-uitgaven leiden daarmee tot een lagere schuld en tegenvallers in de rente-uitgaven tot een hogere schuld. Tegenvallers in de rente-uitgaven zullen echter tijdelijk van aard zijn gegeven het beleid van schuldafbouw. Meevallers in de rente-uitgaven worden in de huidige systematiek gebruikt voor schuldafbouw. Een lagere schuld komt de toekomstbestendigheid van de overheidsfinanciën ten goede, aangezien de rente-uitgaven in de toekomst zullen dalen. Hierdoor ontstaat er meer ruimte om de kosten van de vergrijzing op te vangen.

Vraag 9

Hoe hoog is de geraamde hypotheekrenteaftrek 2007 en 2008? Is deze belastingsubsidie («belastinguitgave») ergens in de begroting te vinden? Zo ja, waar? Zo nee, waarom dit miljardenbedrag niet en een relatief onbenullige «giftenaftrek» van € 254 mln wel?

Antwoord

In de Miljoenennota (hoofdstuk, pagina 66 en bijlage begrotingsregels pagina 111) is in overeenstemming met het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte in de begrotingsregels opgenomen dat het bestaande budgettaire overzicht over de ontwikkeling van de belastinguitgaven zal worden uitgebreid met een aantal regelingen, die op belastinguitgaven lijken of tot een grote budgettaire derving leiden. Hieronder vallen de

pensioenpremies en de eigen woning. Met name voor pensioenen zijn er verschillende elementen die invloed hebben op de budgettaire kosten. Op dit moment wordt uitgewerkt wat de beste methode hiervoor is. Vanaf de Miljoenennota 2009 zal voortaan jaarlijks het totale effect worden gepresenteerd, samen met het effect op de belastinginkomsten van andere grondslagversmalleren.

Vraag 10

Korting op EU-afdracht. De MEV:110 stelt dat Nederland vanaf 2007 met terugwerkende kracht 1 mld korting krijgt op de afdracht aan de EU en dat deze in 2009 met terugwerkende kracht wordt verrekend. Hoe hard is deze afspraak? Is dit bedrag, c.q. zijn deze bedragen, in de begroting terug te vinden en zo ja, waar? Bestaat er in het begrotingsjargon zoiets als «voorziene meevallers».

Antwoord

De korting op de afdrachten is onderdeel van de uitkomsten over de Financiële Perspectieven en het Eigen Middelenbesluit die in december 2005 zijn overeengekomen. De Financiële Perspectieven zijn per 1 januari 2007 van kracht gegaan. Het Eigen Middelenbesluit is uitgewerkt en wordt nu ter ratificatie aan nationale parlementen aangeboden.

Het bedrag is zichtbaar op de begroting van Buitenlandse Zaken (artikel 3 *Versterkte Europese Samenwerking*). In de Horizontale Toelichting bij de begroting van Buitenlandse Zaken wordt het verloop van dit artikel nader toegelicht (de verwerking van de lagere afdrachten aan de EU voor de periode 2007–2009 vindt in zijn geheel plaats in 2009. Vanaf 2010 is het nieuwe structurele niveau zichtbaar).

In het begrotingsjargon bestaat niet iets als «voorziene meevallers». Meevallers zijn altijd meevallend ten opzichte van de beste raming. In het geval van de korting op de EU-afdrachten is deze dan ook bij het eerst mogelijke moment na bekend worden, (als meevaller) meerjarig verwerkt. Wel is in het verleden de kans op inkomstenmeevallers ten opzichte van de beste raming groter geweest dan de kans op tegenvallers omdat de regeerakkoorden werden gebaseerd op behoedzame economische uitgangspunten. Het huidige coalitieakkoord is gebaseerd op «realistische» economische inzichten.

Vraag 11

Begrotingshoofdstuk 31 200 XV (SZW) geeft op bladzijde 26 een tabel (41.2) waarin koopkrachteffecten van het beleid staan opgesomd in termen van de procentuele koopkrachtverandering per standaardkoopkrachtcategorie. We vragen de minister een uitbreiding van deze tabel te verstrekken met de volgende twee aanvullende kolommen: (1) het absolute bedrag in euro's dat uitgangspunt is voor de prognose 2008 (d.w.z. 2007, nominaal); (2) de prognose van de mutatie 2008 in euro's.

Antwoord

In onderstaande tabel is de tabel op bladzijde 26 van de begroting van SZW uitgebreid met drie kolommen. De eerste kolom betreft het besteedbaar inkomen in 2007 voor de gepresenteerde inkomensgroepen. De tweede en derde kolom tonen de verandering van het besteedbaar inkomen in euro's, exclusief respectievelijk inclusief het effect van inflatie.

Koopkrachtcijfers				
	Prognose 2008 standaard koopkracht (percentage)	Besteedbaar inkomen 2007 (in euro's)	Mutatie besteedbaar inkomen (in euro's)	Koopkrachteffect in euro's
Actieven:				
Alleenverdiener met kinderen				
modaal	- 1/4	24.234	462	-49
2 x modaal	- 1/4	38.402	670	-137
Tweeverdieners				
modaal + ½ x modaal met kinderen	- 1/4	34.051	610	-106
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	0	49.665	1.002	-45
modaal + modaal zonder kinderen	- 1/4	38.463	705	-104
2 x modaal + modaal zonder kinderen	0	56.276	1.163	-24
Alleenstaande				
minimumloon	1/4	13.444	315	31
modaal	- 1/4	19.762	362	-54
2 x modaal	0	35.375	777	30
Alleenstaande ouder				
minimumloon	6	17.845	1.483	1.084
modaal	- 1/4	25.999	486	-61
Inactieven:				
Sociale minima				
paar met kinderen	0	16.897	347	-9
alleenstaande	0	9.838	205	-2
alleenstaande ouder	1/4	15.588	353	24
AOW (alleenstaand)				
(alleen) AOW	1/4	11.055	255	21
AOW +10000	0	18.401	375	-13
AOW (paar)				
(alleen) AOW	0	15.377	323	-2
AOW +10000	0	22.941	476	-8

Vraag 12

Waarom is het nodig om in de MN Engelse termen te bezigen zoals: «*work-first* benadering» op blz. 27 (en, inconsistent, «*work first* benadering» op blz. 51)? Moeten betrokkenen het zo beter begrijpen? Moet het Engels minder hard klinken?

De betekenis van het Nederlandse woord «box» (veelvuldig in de MN, doch niet in de Begroting voor Jeugd en Gezin) zal de minister bekend zijn.

Antwoord

Een mooie vraag, waarvan het antwoord inderdaad niet zomaar te vinden is op de lijst van «FAQ» («frequently asked questions») op de website van de «Chambre de Réflexion» (zie www.eerstekamer.nl)!

Het kabinet deelt de (uit de vraag sprekende) zorg van de Eerste Kamer over het toenemend gebruik van Engelse woorden in de Nederlandse taal. Dat dit overigens geen recente ontwikkeling is, blijkt wel uit het feit dat het woord «Box» sinds 1886 in het Van Dale «Groot Woordenboek der Nederlandse Taal» is opgenomen; overigens toen in een andere betekenis dan het kabinet nu in de Miljoenennota bezigt.

Voor wat betreft het gebruik van de term «Work First benadering» is de verklaring anders. Het beleid dat we in Nederland nu formuleren onder de titel «Work First» is afkomstig uit Amerika. Dat daarom de Engelstalige naam gehanteerd wordt, is gelet op deze achtergrond begrijpelijk. Het kabinet heeft zeker niet bedoeld het beleid anders te presenteren dan het is.

Het Nederlands bezit overigens veel leenwoorden. In het Groot Leenwoordenboek van Van Dale worden 28 000 Nederlandse woorden beschreven, afkomstig uit zo'n 28 andere talen of taalfamilies. Daarbij wordt wel onderscheid gemaakt tussen leenwoorden en barbarismen. Leenwoorden worden onderscheiden van barbarismen, omdat leenwoorden ondanks hun uitheemse oorsprong, niet noodzakelijkerwijs worden afgekeurd. In de praktijk is het moeilijk een woord of zinswending

eenduidig als barbarisme dan wel als ontlening te classificeren, daar de gezaghebbende taalvoorschriften elkaar vaak tegenspreken over de mate van aanvaardbaarheid van een ontlening.

Het radicaal afkeuren van alle leenwoorden wordt taalpurisme genoemd. Voor het kabinet is deze benadering een stap te ver. Desalniettemin blijft het kabinet «trots op Nederlands»!

II. 31 200 Rijksbegroting 2008 31 205 Belastingplan 2008

Vraag 1 t/m 8

Wat zijn de gegevens voor ieder van de volgende rubrieken?

belastingsubsidie eigenwoningbezitters

11. Het totaal van de belastingaftrek voor hypotheekrente.
12. Het totaal van het huurwaardeforfait.
13. 1 en 2 gesaldeerd, zijnde het totaal van de netto «belastingsubsidie» voor eigenwoningbezitters.
14. De verdeling van het saldo sub 3 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciël) tevens het gemiddelde inkomen.

belastingsubsidie huurders

15. Het totaal van de belastingsubsidie aan huurders (aftrek c.q. toeslag).
16. De verdeling van het bedrag sub 5 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciël) tevens het gemiddelde inkomen.

belastingsubsidie pensioenvoorzieningen

17. Het totaal van de belastingaftrek pensioenvoorzieningen.
18. De verdeling van het bedrag sub 7 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciël) tevens het gemiddelde inkomen.

Antwoord

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de beschikbare gevraagde cijfers. Uit voorlopige CBS statistieken is voor 2005 in tabel 2 een decielverdeling beschikbaar van de gevraagde posten alsmede een gemiddeld primair inkomen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit een decielverdeling is naar personen en niet naar huishoudens.

Tabel 1 Bedrag¹ in € mld

Jaar	Aftrek hypotheekrente	Bijtelling eigenwoningforfait ²	Per saldo aftrek eigen woning	Pensioenvoorziening ³	Huur-subsidie/toeslag ⁴
2005	25,56	4,55	21,01	32,2	1,70
2006	26,90	4,60	22,30	31,3	2,14
2007	28,50	4,88	23,62	32,4	2,10
2008	29,40	4,97	24,43	34,3	2,14

¹ 2005 en 2006 betreffen voorlopige realisaties, 2007 en 2008 zijn ramingen.

² Inclusief de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningsschuld (Hillen).

³ Het betreft hier de tweede en derde pijler inclusief de (onbelaste) werkgeversbijdrage.

⁴ De bedragen die voor de huurtoeslag zijn opgenomen voor de jaren na 2005 zijn niet vergelijkbaar met de cijfers tot en met 2005, vanwege de wijziging in systematiek. Daarbij betreffen de bedragen voor 2006 en latere jaren de voorlopige toekenningen en kan het definitieve bedrag op basis van definitieve beschikkingen hiervan af gaan wijken.

Tabel 2 Decielverdeling¹ per personen (regels tellen op tot 100%)

	1e	2e	3e	4e	5e	6e	7e	8e	9e	10e
Aftrek eigen woning	3%	2%	2%	3%	7%	10%	12%	14%	17%	31%
Huursubsidie/toeslag	3%	10%	21%	36%	21%	6%	2%	1%	0%	0%
Pensioenvoorziening	0%	0%	0%	1%	3%	7%	11%	16%	22%	40%
Gemiddeld inkomen per deciel (€)	1 268	5 803	6 497	8 375	13 178	19 493	25 990	32 847	42 016	76 231

Ter toelichting op de tabel; 36% van de totale huursubsidie/toeslag wordt ontvangen door personen in het 4e deciel.

Vraag 9

De vermoedelijke netto belastingsubsidie m.b.t. pensioenvoorzieningen in het licht van de betreffende toekomstige belastingen bij uitkering van de pensioenen – daarbij rekening houdende met een rekenrente over de periode van de belastingaftrek tot de uitkering. (Hier volstaat één uitgangsjaar, bijvoorbeeld 2006.)

Vraag 10

De verdeling van het bedrag sub 9 over kwintielen (of decielen) van de inkomensverdeling vóór belastingen, met voor ieder kwintiel (deciel) tevens het gemiddelde huidige inkomen.

Antwoord

Voor pensioenen zijn er verschillende elementen die invloed hebben op de budgettaire kosten, zoals de aftrek van de premies, de belastbaarheid van de uitkering en de vrijstelling van opgebouwd pensioenvermogen voor box 3. Op dit moment wordt uitgewerkt wat de beste methode is om de budgettaire kosten te bepalen. Vanaf de Miljoenennota 2009 zal voortaan jaarlijks het totale effect worden gepresenteerd, samen met het effect op de belastinginkomsten van andere grondslagversmallers.

¹ Naar 10% groepen belastbaar inkomen.